

Anteckningar från

Kompetensförsörjning i fjällen

Ökad tillgång till arbetskraft i fjälldestinationerna genom samordnade insatser

Datum: 25 maj 2023, kl 09:00-15:30

Plats: Sälen, Olarsgården,

Kompetensbehovet i fjällen – en nulägesbeskrivning

Destinationsbolag, kommuner och län/fylke beskrev kompetensutmaningarna. Nedan finns några iakttagelser. Se ppt-presentation för mer underlag:

Fram till 2030 kommer antalet personer i arbetsför ålder att sjunka i alla kommuner. För tre personer som går i pension finns bara två att rekrytera i närområdet. (GK-ID)

Färre behöver utföra mer. Vi behöver jobba smartare. Det finns en arbetskraftsresurs bland invandrare som vi behöver ta vara på bättre. (RD)

Vi har brist på i stort sett alla yrken men tekniker och kockar är det störst brist på. Att ordna boende, skola och jobb till medföljande är någonting som vi nuförtiden behöver jobba med i rekryteringsprocessen. (DIAB)

Snöläggare och pistmaskinförare är högkvalificerade nischyrken som det är svårt att rekrytera. Många av dessa kommer att gå i pension i närtid och är svåra att ersätta. Även kockar och handverkare är svåra att få tag på. Största utmaningen är att få folk att flytta, hitta boenden. Fler insatser riktade till grundskolan för att attrahera lokal arbetskraft behövs. (Idre Fjäll)

Ett försök till långsiktig «progressionsarbete» har startats där destinationen arbetar med grundskoleelver under tre år i rad (åk7-9) för att visa på möjligheter och vad företaget står för. (Fjätersvålen)

Internutbildning funkar men problemet är att få folk att stanna. Fler satsningar på boende och transport/kommunikation behövs

+jobbar inom hemtjänst. (Malung-Sälens kommun)

Låg utbildningsnivå i området gör det extra utmanande att bemanna chefsposter. Inom vården behöver vi tänka hur arbetet med «kringtjänster» kan avlasta sjuksköterskor mfl. Viktigt att vi samarbetar med näringslivet – vi konkurrerar om samma ungdomar! (Älvdalens kommun)

Många obehöriga lärare är ett problem. Viktigt att skapa boende för inflyttare (Engerdal kommune)

Medlemmar:

Samarbetspartner: Länsstyrelsen Värmland, Region Värmland, Sör-Österdal interkommunale politiske råd

Gränskommittén Innlandet-Dalarna är ett gränsoverskridande samarbete för att stötta utvecklingen av livskraftiga lokalsamhällen och ett konkurrenskraftigt näringsliv i gränsregionen Innlandet-Dalarna-Värmland

Helsesektorn är den stora utmaningen. Vi har redan 60-70 lediga ställningar och om 10 år kommer vi behöver vi ytterligare 30! Avlastning av vårdpersonal kring «kringtjänster» behöver vi jobba med. Fler varierande arbetsuppgifter inom kommunen gör det också lättare att hitta jobb för medföljare. Viktigt att samarbeta i rekryteringen med näringslivet inom t.ex. rekryteringsforum. (Trysil kommune).

Viktigt att kommunen samarbetar med näringslivet. Individanpassa utbildningen ! (Företagarna Malung-Sälen)

Utbildningar i fjällregionen – vad finns och vad är på gång:

Utbildningsanordnarna presenterade utbudet av utbildningar och möjligheter att skapa nya utbildningar. Nedan finns ett urval av det som har sagts. Se ppt-presentationen för mer info.

Malung-Sälens Gymnasium:

Undersköterskautbildning störst, elprogrammet översökt, byggrprogrammet bra söktryck, Ingen som söker till restaurangprogrammet, få på skidlärarutbildningen. Största utmaningen är att öka attraktivitet för restaurangprogrammet!

Vuxenutbildning kan skraddarsys efter behov. Kan dock nyttjas kostnadsfritt endast av boende i kommunen. Svårt att få sökande till liftteknikerutbildning som tar ett år och är ganska okänt. SLAO erbjuder dessutom mycket kortare utbildningar. Vi får jobba hårdare med att få till fler året runt anställda som är skrivna i kommunen!

Arbetsmarknadsprogrammet Malung-Sälen:

Det finns 110 ungdomar som av olika anledningar inte har fullgjord sin utbildning. En del mår inte så bra men har en vilja att göra något. Det finns stöd (bl.a. EUs ESF-programme för kompetensutveckling som har en utlysning på gång) för att få de in i arbetslivet. Här finns möjligheter för näringslivet!

Mora Gymnasium:

Lärlingsutbildning inom områdena industriteknik, Hotell-och restaurang, Bygg, Fordon och Introduktionsprogram. Elever har arbetsplatsförlagd praktik 2 dagar under åk 2 och tre dagar under åk 3. Ett bra samarbete med näringslivet är förutsättning för att få rätt elev på rätt plats. Mycket handpåläggning men det ger resultat!

Yrkeshögskoleutbildning:

Utbildningar tas fram tillsammans med näringslivet. Ska inte konkurrera med gymnasieutbildning eller högskoleutbildning. Det finns flera aktörer i Dalarna som söker utbildningar, både kommuner och privata aktörer. Yrkesakademien är en av de större utbildningsanordnare inom segmentet.

Älvdalens Utbildningscenter:

Medlemmar:

Samarbetspartner: Länsstyrelsen Värmland, Region Värmland, Sör-Österdal interkommunale politiske råd

Gränskommittén Innlandet-Dalarna är ett gränsöverskridande samarbete för att stötta utvecklingen av livskraftiga lokalsamhällen och ett konkurrenskraftigt näringsliv i gränsregionen Innlandet-Dalarna-Värmland

I Sverige tas fram nya programbeskrivningar. Snö- och lifttekniker utbildning ligger under Fordon- och Transport. Inte helt klart hur de nya programmen påverkar möjligheter till anpassade utbildningar för fjällen.

Klarälvdalens folkhögskola:

Det behövs inte fler program utan fler elever till de program som finns. Det är särskild svårt att fylla platserna till programmen för natur- och kulturvägledning och undersköterska.

Innlandet Fylkeskommune:

27% står utanför arbetsmarknad. Här finns ett stort arbetskraftspotential! Ett nytt utbildningssystem håller på att introduceras som ger möjlighet till decentraliserad utbildning och utbildning i modulform. Ett nytt arbetssätt som ger möjlighet att anpassa utbildningen utifrån behov och där man bor.

Karriercenter:

Karriercenter är en vidaregående skola för vuxna och som ska kvalificera för högre utbildning. Läger mycket vikt på karriervägledning och individanpassad utbildning. Kompetensforum nyttjas för att stämma av näringslivets behov med utbildningens inriktning.

Workshop

I fyra grupper diskuterades förslag och åtgärder som bör arbetas vidare med. Nedan finns anteckningar från grupperna och en sammanfattning.

Grupp 1

1. Marknadsföring av arbetsplatser och utbildningsmöjligheter: Synliggöra alla olika yrken och arbetsuppgifter som finns i fjälldestinationerna. Marknadsföra utbildningsmöjligheter och arbetsplatser på de forum där unga finns.
2. Fjälldestinationerna erbjuder restaurang APL-platser för de som utbildar sig i Mora.
3. Utbildning där du bor: Decentraliserad och i modulform. Karriercenter ett intressant koncept för vuxenutbildning. Lärcentra i Torsby jobbar med sjuksköterskautbildning. Här finns möjligheter att lära av varandra.
4. Fler bostäder för att möjliggöra för folk att stanna. Bostäder och transport är viktigast för att utveckla destinationen som tänkbar vistelseort.
5. Samarbete mellan näringsliv och kommunen i rekryteringsfrågor. Skapa kompetensforum på lokal nivå där aktörerna samarbetar kring rekrytering.

Gruppe 2

Forslag til tiltak/ årgärder:

- 1) Forum mellom privat sektor/ destinasjonsselskapene og utdanningsaktørene lokalt. Viktig at det ikke blir et engangsforeteende. I dag skjer dette tilfeldig og med ett til to års mellomrom. Kontakt mellom tilbyderne og arbeidsgiverne. Bør gjennomføres bransjevis. Ansvarlig for å etablere forum bør være kommunen (i Sverige) som ansvarlig for gymnasieskolan. I Norge har vi karrieresentrene som allerede har en slik funksjon. Setter mål som man følger opp – hvordan gikk det?
- 2) Fange opp de elevene som ikke fullfører videregående skoler. Oppfølgingstjenesten. Kommunens aktivitetssenter som det heter i Sverige kan ha tettere dialog m f eks Destinasjon Idrefjell som kan tilby disse jobb. For øvrig ref «EPA-traktor» initiativet i Malung-Sälen.
- 3) Utnytte arbeidskraftreserven. Utbildningstjenst. Pensjonsreform. Kvinner/ menn. Utomrikesfødde.
- 4) Tilpasset Boligpolitikk. Finansielle ordninger. Lokalsamfunnsutvikling. Fungerende Public service.
- 5) Grenseoverskridende nettverk for voksenutdanning.

Grupp 3

- Boende frågan är en stor utmaning som man behöver arbeta med.
- Man behöver att se till att unga får en bra valkompetens samt att de utbildningar vi har marknadsförs bättre så att de fylls bättre.
- Arbeta med yrkesvägledning så väl för unga som vuxna.
- Att men behöver kunna kombinera studier och arbete samt att individer får stöd.
- Modullmodellen i Norge gav inspiration.
- Att kunna ha lärcentrum och arbeta så som de gör i Norge med Karriärcentrum.
- Att man arbetar med att kartlägga individernas kompetens (Validering)
- Arbeta mer med branschråd.

Grupp 4

Möta gen Z och kunna kommunicera med unga ge dem information genom vilka forum

Bryta g:a mönster våga studera om, nytt, ge möjlighet

Få kunskap om grannarnas utb. möjligheter och utmaningar

Varför tappar vi yngre. Vad är viktigt för dem? Värderingar, normer, trygghet i anställningar. Få kvar dem på arbetsplatsen.

Kombinera arb. och studier Skruva på säsongerna

Praktik över gränserna

Medlemmar:

Gränskommittén Innlandet-Dalarna är ett gränsöverskridande samarbete för att stötta utvecklingen av livskraftiga lokalsamhällen och ett konkurrenskraftigt näringsliv i gränsregionen Innlandet-Dalarna-Värmland

Samarbetspartner: Länsstyrelsen Värmland, Region Värmland, Sör-Österdal interkommunale politiske råd

Innlandet ✖ Dalarna

GRENSEKOMITEEN

Samarbete med skolorna APL information och vilka karriär möjligheter som finns

Nyttja befintliga resurser frigöra enklare arb. Uppgifter.

Samverkan mellan AG

Status på yrken som inte kräver högskola

Nyttja distans arbetare som har möjlighet.

Förebygga misslyckande i grundskolan.

Se signaler i skolan på de som kan få det svårt efter skolan att få första jobbet.

Medlemmar:

Gränskommittén Innlandet-Dalarna är ett gränsöverskridande samarbete för att stötta utvecklingen av livskraftiga lokalsamhällen och ett konkurrenskraftigt näringsliv i gränsregionen Innlandet-Dalarna-Värmland

Samarbetspartner: Länsstyrelsen Värmland, Region Värmland, Sör-Österdal interkommunale politiske råd

Sammanfattning från grupparbeten:

Marknadsföring av de jobb och utbildningsmöjligheter som finns. T.ex. genom faddarmodellen (Idre), praktikplatser och information på ungdomsplattformar.

Visa på karriermöjligheter inom yrken; status på yrken, hur pratar man om yrken hemma.

Visa på utbildningsmöjligheter: Kunskap om grannarnas utbildningsmöjligheter (utanför kommun, på andra sidan gränsen) personanpassad utbildning; Praktik över gränsen,

Utbildning där man bor: Kombinera arbete och studier, individanpassat. Utveckla vuxenutbildning över gränsen. Utveckla modulbaserade utbildningar. Utveckla karriercenter och lärcenter.

Fler bostäder behövs!

Arbeta med elever som inte klarar grundskolan: Individanpassad stöd, kontakter med näringen för att göra praktik mm.

Kompetensforum per bransch där kommun, näringsliv, utbildningsanordnare ingår (kommunens ansvar, att sammankalla – rektor eller näringslivskontor)

Samarbeta över gränsen för att fylla utbildningar

Arbetar för regelförändringar där det behövs – ex. finansiering av vuxenutbildning i kommunal regi

Nästa steg:

Alla jobbar vidare med insatser inom sitt område och redovisar det som gjordes på nästa möte.

Gymnasieskolorna och vuxenutbildning är intresserade av att lära känna Karriercenter i Innlandet bättre. En studieresa planeras.

Gränskommittén planerar för en återträff hösten 2023.